

STORTINGET

Representantforslag 153 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Maria Aasen-Svensrud og Jan Bøhler

Dokument 8:153 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Maria Aasen-Svensrud og Jan Bøhler om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne er bekymret for utbredelsen av helbredere og aktører innenfor alternativ medisin som lover behandling og helbredelse av sykdom mot penger uten at det foreligger noen form for dokumentert effekt. I verste fall er dette kvakksalveri, der sårbare menneskers håp om hjelp misbrukes for profitt. I de øvrige tilfeller er det etter forslagsstillerne syn ikke snakk om helsetjenester, men velværetjenester, og forslagsstillerne mener slike tjenester ikke bør ha fritak for merverdiavgift på lik linje med helsetjenester. Forslagsstillerne foreslår videre å innføre merverdiavgift på kosmetisk behandling som ikke har medisinsk årsak.

Gjeldende rett

Den gamle kvakksalverloven ble i 2004 avskaffet til fordel for lov om alternativ behandling av sykdom mv. Det følger av alternativ behandlingsloven § 7 første ledd at behandling av alvorlige sykdommer og lidelser er forbeholdt helsepersonell. Men forbudet er modifisert i § 7 andre ledd, som sier at andre enn helsepersonell likevel kan utøve noen typer behandling. Dette gjelder behandling som utelukkende har til hensikt å lindre eller

dempe symptomer på eller følger av sykdommen eller lidelsen eller bivirkninger av gitt behandling, eller som har som formål å styrke kroppens immunforsvar eller evne til selvhelbredelse.

Behandling i strid med alternativ behandlingsloven § 7 er ulovlig og straffbar etter alternativ behandlingsloven § 9 med bøter eller fengsel i inntil tre måneder. Ved særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel i inntil to år anvendes. Ved vurderingen av om slike omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på om handlingen har medført død eller alvorlig helseskade, om den har vært særlig smertefull eller psykisk belastende, og om den skyldige tidligere er straffet etter paragrafen.

I medhold av alternativ behandlingsloven § 8 sjuende ledd er det er gitt nærmere bestemmelser om markedsføring i forskrift om markedsføring av alternativ behandling av sykdom. Der står det at den som tilbyr alternativ behandling, i sin markedsføring ikke kan benytte påstander om at en behandlingsform har virkning mot konkrete sykdommer eller lidelser eller på andre måter utforme markedsføringen slik at den gir dette inntrykket.

For svakt regelverk

Selv med det som kunne forventes å være klare regler, dukker det likevel stadig opp saker der aktører har lovet helsegevinst mot betaling ved bønn og håndspåleggelse og promotert helsegevinst ved produkter som overhodet ikke har beviselig effekt.

VG skrev i 2018 en serie artikler om «mirakelpredikanten», som mente deres religiøse virke tillot dem å love helsegevinst ved bønn mot betaling. Saken ble henlagt på grunn av bevisets stilling. Etter avsløringene om «mirakelpredikantene» har flere departementer samlet seg for å vurdere loven og uttalt i media at de er klare på

at det er behov for å utrede dagens regelverk. I brev fra Helse- og omsorgsdepartementet til Stortingets utredningsseksjon meldes det i desember 2019 om at «Helse- og omsorgsdepartementet har nå startet arbeidet med å tydeliggjøre regelverket på dette området, men det er for tidlig nå å si når arbeidet vil være ferdig».

Forslagsstillerne finner det merkelig at det tar to år å tydeliggjøre regelverket, og mener det er på tide å gjennomgå og endre hele lovverket knyttet til alternativ behandling. Forslagsstillerne vil initiere et lovarbeid som leder til strammere adgang for å drive kvakksalveri, og et strengere straffenivå for de som på dette vis skader sårbare mennesker som ønsker hjelp i en vanskelig situasjon.

Merverdiavgift for alternativ behandling

Helsetjenesten må prioritere strengere fremover. Kravene for å innføre nye legemidler og nye metoder i helsevesenet er høye. I en slik situasjon mener forslagsstillerne det er nødvendig å prioritere ressurser til å styrke helsetjenester som har beviselig effekt. Forslagsstillerne mener derfor det ikke er naturlig å likebehandle alternativ behandling med medisinsk helsehjelp. Voksne mennesker bør kunne benytte seg av alternativ behandling hvis de ønsker det og alternative behandlingsformer kan gi mange positive opplevelser, men dette må regnes som velværetjenester, som i dag er underlagt vanlig merverdiavgift.

I 2002, da lov om alternativ behandling ble behandlet i Stortinget, var det et tungtveiende argument for fritaket for merverdiavgift at helsepersonell som utøvet alternativ behandling, allerede hadde fritak. Det var urimelig for de utenfor helsetjenestene, at helsepersonell fikk fritak for merverdiavgift for å tilby den samme tjenesten. Forslagsstillerne mener dermed det også bør innføres merverdiavgift på alternativ behandling som utføres av helsepersonell, og ber regjeringen utrede hvordan dette kan gjøres. En slik øvelse er enklere i dag, med digitale støttetjenester, enn den var i 2002.

I tillegg ser forslagsstillerne at det kan være yrkesgrupper som i dag er oppført i det frivillige registeret for alternativ behandling, som kan anses å drive helsetjenester. En oppheving av fritaket for merverdiavgift bør derfor ledsages av en gjennomgang av registerets medlemsorganisasjoner for å se om noen burde fortsette å ha fritak for merverdiavgift. Det må gjøres en grundig

faglig vurdering av hvorvidt for eksempel osteopati eller ulike terapiformer skal anses som helsehjelp.

Merverdiavgift for kosmetisk behandling

Det er i dag fritak for merverdiavgift for kosmetisk behandling som ikke tilbys i regi av det offentlige. Denne indirekte sponsingen av skjønnhetsindustrien tapper statskassen for ressurser som heller kunne vært brukt på behandlinger og medisiner med bedre helsegevinst. De som av medisinske årsaker har behov for slike operasjoner, som for eksempel rekonstruksjon etter brystkreft, skal selvsagt få dette i samfunnets felles helsevesen. Men bak private kosmetiske operasjoner står en bransje i vekst som skor seg på usunne skjønnhetsidealer. Forslagsstillerne mener det ikke er en oppgave for fellesskapet å gi støtte til dette.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding om kvakksalveri, der det foreslås innstramninger overfor aktører som bevisst lover helsegevinst der dette ikke er tilstrekkelig bevist, og der straffenivået for overtredelser av lovverket gjennomgås.
2. Stortinget ber regjeringen innføre merverdiavgift på alternativ behandling.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i merverdiavgiftsloven og eventuelle andre nødvendige lovendringer for å sikre at helsepersonell inkluderer merverdiavgift hvis de utfører alternativ behandling.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at aktører som i dag er registrert i registeret for alternative behandlere, og som etter en faglig vurdering kan sies å tilby helsehjelp, fortsatt kan få fritak for merverdiavgift.
5. Stortinget ber regjeringen innføre merverdiavgift på kosmetisk behandling som ikke har medisinsk årsak.

19. juni 2020

Ingvild Kjerkol

Lene Vågslid

Tore Hagebakken

Tuva Moflag

Tellef Inge Mørland

Hege Haukeland Liadal

Maria Aasen-Svensrud

Jan Böhler

